
ca_Palau de Belles Arts. (1888-1942)

Autor:

Data de publicació: 30-03-2024

El Palau de Belles arts ENDERROCAT PER FRANCO PER LA SEVA REPRESENTACIÓ DEL CATALANISME I VA TENIR ELS COLLON DE DIR QUE HO VA FER PK A EN MATEU DEL FERRO " NO TENIA FERRO"

El Palau de les Belles Arts fou un edifici construït amb motiu de l'Exposició Universal de 1888 i situat a la cantonada dels passejos de Lluís Companys i de Pujades de Barcelona, davant del Parc de la Ciutadella. Obra d'August Font, va ser destinat a exposicions artístiques, concerts i esdeveniments culturals. Fou enderrocant el 1942 per l'Ajuntament franquista presidit per Miquel Mateu i Pla, propietari d'una empresa de ferros.

Contingut

- 1Arquitectura
- 2Ús com a sala d'actes
- 3Ús com a sala de concerts
- 4Ús com a sala d'exposicions
- 5Referències
- 6Bibliografia

Arquitectura

L'edifici era de planta rectangular i feia 91 x 50 m. L'estructura de ferro permetia cobrir un gran saló d'actes. Tenia torres de máo vist, amb cúpules a les cantonades. A la segona planta, hi havia diferents sales, al voltant de la gran, amb llum zenital, que permetia fer-hi actes i exposicions.

Bàsicament, l'edifici constava d'una gran sala, el Saló de la Reina Regent, amb 2.000 m² de superfície, destinada a actes públics. Una publicació de començament del segle xx la descriu:

Es uno de los salones más vastos y elegantes que nuestra ciudad encierra, y responde admirablemente al objeto con que fue construido, que no es otro que el de celebrar en él grandes fiestas artísticas, musicales, literarias y de todos los géneros que se ofrezcan. Bien proporcionado, decorado con singular acierto, sin adornos superfluos ni mezquindades ridículas, a la primera impresión se le juzga favorablemente y tras un rato de contemplación se le admira sin restricciones.

Estava decorat amb escultures i pintures dels millors artistes de l'època (Eduard Batiste Alentorn, Marià Benlliure, Modest Urgell, etc.). En els seus jardins hi va restar la font d'Hèrcules, obra de 1797, fins que fou traslladada l'any 1928.

Després de l'exposició, va continuar obert fins al març del 1938, quan durant el bombardeig de l'Aviació Legionària Italiana hi va caure una bomba. Va ser enderrocant durant l'estiu del 1942, argumentant-ne el mal estat, i aprofitant per a vendre'n el ferro de l'estructura. Possiblement hi va tenir a veure que era vist com un edifici que, pels actes que hi

havien tingut lloc, tenia una gran significació catalanista.[1]

Ús com a sala d'actes

El Palau va esdevenir, per la capacitat de la seva sala, el lloc preferent per a fer-hi actes públics, congressos, etc. Va ser el lloc on se celebrà la inauguració oficial de l'Exposició Universal, el 20 de maig de 1888, amb assistència de la reina regent Maria Cristina d'Àustria i el rei nen Alfons XIII. Posteriorment, va ser la seu on van celebrar-se durant anys les festivitats dels Jocs Florals.

Hi van tenir lloc actes importants, com la inauguració oficial de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis de Catalunya i Balears, el 16 d'abril de 1904, per Alfons XIII, que va ser-ne nomenat president honorari. El 30 d'octubre i 1 de novembre de 1910, va tenir-hi lloc el congrés de Solidaridad Obrera, anomenat "Congreso de Bellas Artes", amb delegats sindicals de tot Espanya i on es va fundar la CNT.

El maig de 1919 s'hi va fer el primer Saló de l'Automòbil de Barcelona i en 1920 la primera fira oficial de mostres de la ciutat.

Ús com a sala de concerts

La sala comptava amb un gran orgue d'Aquilino Amezua (1847-1912): tenia cinc teclats manuals i pedal i funcionava amb electricitat; en aquell moment, era un dels millors orgues del seu tipus a Europa. En va ser organista oficial Primitiu Pardàs i hi van fer recitals músics com Gigout, Widor, Guilmant i Saint-Saëns.

Hi van fer concerts habituals l'Orquestra Simfònica de Barcelona i la Banda Municipal de Barcelona. Van ser molt populars els concerts la Banda de diumenge al matí, que es transmetien per ràdio, i que es van donar, sota la direcció de Joan Lamote de Grignon, entre 1930 i 1936. Gratuïts per als qui no seien (l'entrada amb dret a seient costava una pesseta), van ser el mitjà de difusió del repertori simfònic (tot i que arranjat per a banda) més important de l'època, juntament amb els concerts de l'Associació Obrera de Concerts.

Ús com a sala d'exposicions

Baldomer Gili Roig.Exposició "Autoretratos de Artistas Españoles" al Palau de Belles Arts de Barcelona, 1907

Aquest edifici va ser la primera seu del Museu Municipal de Belles Arts de Barcelona, entre 1891 i 1915, on van reunir-se les diferents col·leccions d'art municipals i posteriorment provincials, col·lecció que anys més tard formaria part del Museu Nacional d'Art de Catalunya. Durant l'Exposició Universal va exhibir-s'hi una exposició d'obres d'art provinents de les col·leccions municipals i altres fons de tot Espanya. Després hi van tenir lloc les exposicions de belles arts i d'indústries artístiques (Exposició General de Belles Arts de Barcelona). La celebració periòdica d'aquestes mostres obligava a traslladar temporalment els fons a altres llocs. El 1917 s'hi va organitzar la Exposition d'Art Français en solidaritat amb els artistes francesos.

El 1921 es van incorporar les obres pertanyents als Museus Municipals d'Arts de Barcelona.[2]

Referències

? «PALAU DE BELLES ARTS. (1888-1942)». BARCELOFÍLIA, 26-08-2013. [Consulta: 30 març 2024].
? VVAA. Museu Picasso. Catàleg de Pintura i dibuix. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1984, p.20. ISBN 84-7609-006-4.

Bibliografia

CIERVO, Joaquín; Historial del Palacio de Bellas Artes; Impr.Viuda de R.Tobella, Barcelona: 1943
FUENTES MILÀ, Sergio; El Palau de Belles Arts de Barcelona: gènesi, vida i mort (1887-1942); Tesi de Màster en Estudis Avançats en Història de l'Art, dirigida pel Dr.Joan Molet i Petit; Universitat de Barcelona, Departament Història de l'Art: 2010
FUENTES MILÀ, Sergio; El Palacio de Bellas Artes de Barcelona: el Eclecticismo suntuoso como sede de colecciones (comunicació de Seminari). Al Seminari de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, Madrid
"Desamortizaciones, colecciones, exposiciones y comercio de arte en los siglos XIX y XX" (10 i 11 de juny de 2011)

L'Exposició Universal de 1888 va dotar a l'entorn del Parc de la Ciutadella de tot un seguit d'edificis i pavellons que van conformar aquella històrica manifestació internacional que va servir per projectar la ciutat. El Palau de Belles Arts, obra de l'arquitecte August Font i Carreras (1846-1924) n'era un dels més emblemàtics. Font va ser també el responsable de l'acabament de l'actual façana gòtica de la catedral de Barcelona i de la Plaça de Toros de les Arenes.

*1887.- El Palau de Belles Arts en construcció.

El Palau de les Belles Arts es va construir davant del Castell dels Tres Dragons, sobre el solar delimitat pels actuals passeig de Lluís Companys, passeig de Pujades, passeig de Picasso i carrer del Comerç. Era de planta rectangular (91 x 50 metres) amb una estructura de ferro que va permetre cobrir un gran espai, el Saló de la Reina Regent, de 2.000 metres quadrats de superfície. La planta superior quedava estructurada en diverses sales, al voltant del gran espai central amb llum zenital, que permetia la realització d'actes i exposicions. L'exterior presentava torres de máo vist, amb cúpules a les cantonades.

Va ser decorat amb escultures i pintures dels millors artistes de l'època com Modest Urgell, Eduard Batiste Alentorn o Marià Benlliure. En els seus jardins s'hi va instal·lar la font d'Hèrcules, obra de 1797, fins que fou traslladada l'any 1928.

El gran saló va acollir l'acte d'inauguració de l'Exposició celebrat el dia 20 de maig de 1888 amb la presència del rei d'Espanya Alfons XIII, que només tenia dos anys, i de la seva mare la reina regent Maria Cristina d'Àustria.

*1888.- Aspecte que oferia el gran saló del Palau de Belles Arts durant l'acte d'inauguració de l'Exposició presidit pels reis d'Espanya.

*1888.- Aquest arc-pont adossat a la façana del Palau de Belles Arts fou una construcció efímera durant l'Exposició. Al fons es veuen les cases del carrer Comerç.

Entre 1891 i 1915 va acollir el Museu Municipal de Belles Arts, les obres del qual s'incorporarien posteriorment al Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC). Durant tot el primer terç del segle XX el palau va servir per acollir nombroses manifestacions artístiques i científiques que sovint obligaven a traslladar provisionalment les obres del Museu.

El 16 d'abril de 1904 s'hi va fundar la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis. L'1 de novembre de 1910 s'hi va clausurar el primer Congrés de Solidaridad Obrera (Congreso de las Bellas Artes), que va donar pas a la fundació de la CNT. També va acollir les primeres edicions del Saló del Automòbil (1919) i de la Fira Internacional de Mostres de Barcelona (1920)

*1912.- Un altra vista del palau des de la cantonada amb el passeig de Pujadas i l'actual passeig de Picasso. (Foto: Fons Cuyàs. Institut Cartogràfic de Catalunya).

*1920.- El Palau de Belles Arts a l'esquerra, durant la celebració de la primera Fira de Mostres al Saló de Sant Joan.

El Palau de Belles Arts va ser també un marc incomparable per als amants de la música. Sobre la sala principal hi havia un gran orgue d'Aquilino Amezuza que tenia cinc teclats manuals amb pedal i funcionava amb electricitat. En el seu moment era considerat com un dels millors orgues del seu tipus a Europa. La gran sala va ser lloc habitual per als concerts, tant de l'Orquestra Simfònica de Barcelona com de la Banda Municipal de Barcelona. Entre 1930 i 1936 foren molt populars els concerts de la Banda, que es programaven pel diumenge al matí, eren retransmesos per la ràdio i els dirigia Joan Lamotte de Grignon. L'entrada era gratuïta dempeus, mentre que el seient costava una pesseta.

Ja en plena Guerra Civil, les bombes llençades sobre la ciutat per l'aviació feixista italiana al març de 1938 van impactar sobre l'edifici i una d'elles va caure sobre el Saló Central.

*1940.- Aspecte que ofería el palau acabada la Guerra Civil amb el sostre i l'estructura de l'edifici molt malmesa. L'enderroc no trigaria gaire a arribar. (Foto: AFG)

Acabada la Guerra, el mal estat de l'estructura i la gran quantitat de ferro emprat per la seva construcció van afavorir la decisió del seu enderroc. L'aprofitament del ferro, atesa la carència d'aquest material als difícils anys de la postguerra, va representar també el certificat de defunció d'altres edificis de la ciutat com el Teatre Circ Olympia de la Ronda de Sant Pau. La significació catalanista d'aquest palau, per la gran quantitat de manifestacions artístiques nostrades que havia acollit al llarg dels anys, ha estat invocada també per alguns historiadors com una altra raó dels franquistes per eliminar-lo.

En el seu lloc es va enlairar un nou edifici per als Jutjats Municipals, inaugurat pel caudillo el 23 de juny de 1966 en una de les seves visites a Barcelona. Un any després els Jutjats de Primera Instància i Instrucció s'instal·laren també en aquest edifici del número 1 de l'aleshores anomenat Salón Víctor Pradera.

*1948.- Solar resultant de l'enderroc del Palau de Belles Arts